

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE I MIEŚCIE ULANÓW NA LATA 2026–2028

I . WPROWADZENIE

Niniejszy **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie i Mieście Ulanów na lata 2026–2028**, zwany dalej Programem, został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program stanowi kontynuację dotychczasowych działań realizowanych przez Gminę Ulanów w obszarze wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, a jednocześnie wyznacza nowe kierunki i narzędzia pracy na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny jako podstawowej komórki społecznej.

W preambule ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podkreślono, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu szczególnej ochrony, opieki, atmosfery miłości i zrozumienia, sprzyjających harmonijnemu rozwojowi i przyszłej samodzielności życiowej. Zwrócono również uwagę, że skuteczna pomoc rodzinie przeżywającej trudności może być osiągnięta jedynie poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Zapis ten stanowi fundament i nadrzędną zasadę Programu, którego realizacja opiera się na skoordynowanej współpracy wielu podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, kultury, wymiaru sprawiedliwości oraz sektora pozarządowego.

Założeniem systemu wspierania rodziny jest praca z całą rodziną, z poszanowaniem zasady pomocniczości, aktywizacji i współodpowiedzialności. Działania podejmowane wobec rodziny powinny uwzględniać jej zasoby, potrzeby i ograniczenia, a także przebiegać w atmosferze jawności, partnerstwa i poszanowania godności każdego człowieka. Rodzina ma prawo do otrzymania wsparcia w sytuacjach kryzysowych, przy jednoczesnym zachowaniu swojej autonomii oraz prawa do podejmowania decyzji dotyczących własnego życia.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej rodzina znajduje się pod szczególną ochroną i opieką państwa. Dziecko, jako podmiot praw i wolności, wymaga szczególnej troski i zabezpieczenia warunków sprzyjających jego pełnemu rozwojowi biologicznemu, emocjonalnemu i społecznemu. Rodzina pełni kluczowe funkcje związane z wychowaniem, socjalizacją, kształtowaniem systemu wartości oraz przygotowaniem młodego człowieka do przyszłego życia. Zaburzenie tych funkcji, wywołane np. przez trudności wychowawcze, kryzysy emocjonalne, ubóstwo, problemy zdrowotne, uzależnienia czy przemoc, może prowadzić do poważnych konsekwencji zarówno dla dziecka, jak i całego systemu rodzinnego.

W sytuacji, gdy rodzina doświadcza trudności i nie jest w stanie samodzielnie sprostać swoim obowiązkom, konieczna jest interdyscyplinarna, celowa i zaplanowana praca z rodziną, obejmująca m.in.:

1. diagnozę sytuacji rodziny i jej najbliższego otoczenia;
2. analizę przyczyn oraz dynamiki pojawiających się kryzysów;

3. planowanie i prowadzenie działań wspierających – w szczególności wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych;
4. przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu;
5. działania ukierunkowane na integrację i reintegrację rodziny'

Pomoc instytucjonalna powinna mieć charakter uzupełniający i wspierający, nie zaś zastępujący role i obowiązki rodziców. Celem działań podejmowanych w ramach Programu jest przywrócenie rodzinom zdolności do prawidłowego funkcjonowania oraz umożliwienie im odbudowania poczucia sprawczości, samodzielności i odpowiedzialności.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ulanów na lata 2026–2028 zakłada rozwój oraz doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodzin, które zmagają się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Program obejmuje działania o charakterze profilaktycznym, interwencyjnym i reintegracyjnym, dostosowane do indywidualnych potrzeb rodzin oraz lokalnych zasobów. Realizacja Programu opiera się na współpracy jednostek organizacyjnych gminy, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Wspólne działania służb społecznych, oświatowych, zdrowotnych i sądownictwa rodzinnego, prowadzone w duchu partnerstwa oraz poszanowania godności wszystkich uczestników, mają na celu zapewnienie rodzinom niezbędnego wsparcia, a dzieciom – warunków bezpiecznego i prawidłowego rozwoju. Każda forma pomocy będzie realizowana za zgodą rodziny oraz przy jej czynnym udziale, z wykorzystaniem zasobów własnych rodziny oraz dostępnych źródeł wsparcia zewnętrznego

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ulanów na lata 2026–2028 został opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawa krajowego oraz akty prawne i dokumenty o charakterze wojewódzkim dotyczące polityki społecznej, ochrony praw dziecka oraz systemu pieczy zastępczej. Podstawy prawne Programu obejmują w szczególności:

1. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**, w szczególności art. 18, 48 i 72 dotyczące ochrony rodziny i praw dziecka.
2. **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej**, będąca podstawowym aktem regulującym zasady wspierania rodziny, formy wsparcia oraz zadania jednostek samorządu terytorialnego.
3. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej**, określająca zasady wsparcia i zadania gmin w zakresie pomocy osobom i rodzinom w trudnej sytuacji.
4. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** oraz akty wykonawcze regulujące organizację lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy.

5. **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** — w obszarze profilaktyki i działań pomocowych wobec rodzin dotkniętych problemem uzależnień.
6. **Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 6 czerwca 1997 r.**, regulujący prawa i obowiązki rodziców oraz kwestie opieki nad dziećmi.
7. **Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych** — w części dotyczącej planowania i finansowania zadań publicznych realizowanych w ramach programu.
8. **Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”** oraz inne akty krajowe wspierające rodzinę w szczególnych sytuacjach zdrowotnych i społecznych.
9. **Konwencja o prawach dziecka (ONZ, 20 listopada 1989 r.)**, ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską — jako międzynarodowy standard ochrony praw dziecka.
10. **Akty wykonawcze (rozporządzenia) i wytyczne ministerialne** dotyczące standardów pracy z rodziną, roli asystenta rodziny, standardów pieczy zastępczej oraz współpracy międzyinstytucjonalnej.
11. **Wojewódzki Program „Samorząd dla Rodziny – Wojewódzki Program Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2030” (Województwo Podkarpackie)** — dokument strategiczny przygotowany i udostępniony przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, przyjęty w województwie jako ramowy dokument programowy określający priorytety, kierunki działań oraz mechanizmy współpracy podmiotów w regionie w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Program wojewódzki stanowi punkt odniesienia i uzupełnienie dla działań gminnych, zapewniając spójność polityki wsparcia rodziny na poziomie lokalnym i regionalnym oraz umożliwiając wykorzystanie mechanizmów współpracy i źródeł finansowania dostępnych w województwie.

Podstawy prawne i dokumenty wskazane powyżej tworzą ramy działania i koordynacji polityki wspierania rodziny na poziomie gminnym. Gminny Program Wsparcia Rodziny w Gminie Ulanów będzie realizowany w zgodzie z powyższymi aktami prawnymi oraz w powiązaniu z celami i kierunkami określonymi w wojewódzkim Programie „Samorząd dla Rodziny”, przy czym działania lokalne będą dostosowywane do specyfiki i potrzeb rodzin zamieszkałych na terenie gminy.

III. ZADANIA WŁASNE GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ – USTAWA O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny oraz ochrony praw dziecka należą w szczególności:

1. **Opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny**, obejmujących cele, kierunki działań, zasoby oraz mechanizmy współpracy instytucjonalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. **Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji asystentów rodziny**, w szczególności poprzez:
 - zapewnienie dostępu do szkoleń, kursów i superwizji,
 - organizowanie możliwości uczestnictwa w doskonaleniu zawodowym,
 - wspieranie rozwoju kompetencji niezbędnych do profesjonalnej pracy z rodziną.
3. **Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem i rodzinnymi formami wsparcia**, w tym prowadzenie działań na rzecz rodzin przeżywających trudności wychowawcze poprzez:
 - a) zapewnienie rodzinie dostępu do **asystenta rodziny**, specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, socjalnego, terapeutycznego) oraz innych form wsparcia środowiskowego;
 - b) organizowanie i prowadzenie szkoleń oraz tworzenie warunków funkcjonowania **rodzin wspierających**, działających na rzecz rodzin wymagających wsparcia;
 - c) prowadzenie lub zlecanie prowadzenia **placówek wsparcia dziennego**, a także zapewnianie dzieciom miejsc w tych placówkach oraz monitorowanie jakości świadczonych usług;
 - d) rozwijanie zintegrowanego systemu profilaktyki i wczesnej interwencji na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem.
4. **Finansowanie zadań wynikających z ustawy**, w szczególności:
 - a) kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny;
 - b) kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające w związku z udzielaną pomocą rodzinom objętym wsparciem.
5. **Współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej**, w tym:
 - rodzinie zastępczej,
 - rodzinnym domu dziecka,
 - placówce opiekuńczo-wychowawczej,
 - regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej,
 - interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Współfinansowanie odbywa się na zasadach określonych w ustawie i dotyczy każdego dziecka z terenu gminy, umieszczonego w pieczy zastępczej.
6. **Sporządzanie oraz przekazywanie wojewodzie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej**, przygotowanych w systemie teleinformatycznym wskazanym przez ministra właściwego do spraw rodziny.
7. **Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka i rodziny**, w szczególności rodzin:
 - zagrożonych kryzysem,

- przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- objętych wsparciem asystenta rodziny,
- wobec których istnieje ryzyko umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Monitoring obejmuje diagnozę sytuacji, analizę zagrożeń oraz współpracę międzyinstytucjonalną w celu zapewnienia rodzinie niezbędnego wsparcia.

8. **Wspieranie działań profilaktycznych na rzecz dziecka i rodziny**, w tym:

- inicjowanie lokalnych programów profilaktycznych,
- wspieranie działań instytucji oświatowych, zdrowotnych i organizacji społecznych,
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych kierowanych do rodzin.

9. **Inicjowanie i koordynowanie współpracy międzyinstytucjonalnej** w zakresie wspierania rodziny, w szczególności pomiędzy:

- pomocą społeczną,
- oświatą,
- ochroną zdrowia,
- sądownictwem i policją,
- sektorem pozarządowym i środowiskiem lokalnym.

Współpraca ta stanowi podstawę skutecznej ochrony dziecka i pracy z rodziną.

Mając na uwadze powyższe uregulowania ustawowe, zasadę dobra dziecka oraz konieczność zapewnienia rodzinom kompleksowej, interdyscyplinarnej i efektywnej pomocy, opracowano **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ulanów na lata 2026–2028**. Program stanowi narzędzie realizacji zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodzin i ma na celu wzmocnienie lokalnego systemu pomocy poprzez działania profilaktyczne, interwencyjne i reintegracyjne, podejmowane w ścisłej współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

IV. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA GMINY I MIASTA ULANÓW

Gmina i Miasto Ulanów położona jest w północnej części województwa podkarpackiego. Gmina należy do powiatu niżańskiego. Od północy graniczy z gminą Jarocin, od wschodu z gminą Harasiuki, od południowego wschodu z gminą Krzeszów, od południa i zachodu z gminą Rudnik, od zachodu z gminą Nisko.

Powierzchnia gminy Ulanów wynosi 11 965 ha (stanowi to 0,67 % powierzchni województwa podkarpackiego), w tym użytki rolne stanowią 6 175 ha, lasy i grunty leśne zajmują 4 886 ha.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku ogólna liczba mieszkańców Gminy i Miasta Ulanów wynosiła 8 064 osób.

Liczba mieszkańców Gminy i Miasta Ulanów w latach 2022 – 2024 ma tendencję malejącą.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w gminie i mieście Ulanów w latach 2022 – 2024

Rok	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców	8342	8298	8064
Liczba urodzeń	56	49	46
Liczba dzieci od 0-18 r.	1378	1352	1322

Rodziny z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Dysfunkcje w rodzinie wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Na terenie gminy istnieją też osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Duża część osób wykluczonych społecznie to osoby podlegające uzależnieniom głównie od alkoholu. Brak jest wiarygodnej statystyki dot. tego problemu. Jednak z obserwacji wynika, że jest to ogromny problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne.

W związku z wprowadzeniem programu 500+ (od stycznia 2024 r. 800+) oraz innymi świadczeniami sytuacja w rodzinach w ostatnich latach znacznie się poprawiła. Przyczyniło się w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa. Z tego wynika, iż należy nadal prowadzić kampanie społeczne o możliwości uzyskania wsparcia, prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, propagować właściwe postawy społeczne i rodzicielskie, kontynuować, dostosować i poszerzać ofertę pomocową do aktualnych potrzeb rodzin, podnosić kompetencje osób działających na rzecz dobra rodziny, organizować w sposób atrakcyjny czas dla dzieci i młodzieży usprawniać współpracę między instytucjami. Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie.

Sytuację rodzin przedstawia poniższy wykres:

Tabela 2. Liczba osób objętych pomocą społeczną w Gminie i Mieście Ulanów

Lata	2022	2023	2024
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	166	147	153
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy i Miasta Ulanów	1,99%	1,77%	1,90%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań OPS Ulanów

Natomiast poniższa tabela odzwierciedla najczęstsze przyczyny występowania z wnioskiem o pomoc:

Tabela 3 .Przyczyny udzielenia wsparcia w latach 2022-2024

L.p	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin którym udzielono wsparcia w 2022	Liczba rodzin którym udzielono wsparcia w 2023	Liczba rodzin którym udzielono wsparcia w 2024
1	Ubóstwo	84	72	72
2	Potrzeby ochrony macierzyństwa	15	14	16
3	Bezrobocie	40	34	42
4	Niepełnosprawność	53	59	52
5	Długotrwała lub ciężka choroba	47	40	47
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	20	15	13
7	Przemoc w rodzinie	0	0	0
8	Alkoholizm	4	3	6
9	Zdarzenie losowe	5	3	3
10	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	1	1

Źródło : opracowanie własne na podstawie sprawozdań OPS Ulanów.

Z powyższych danych wynika, że najczęściej pomoc udzielana była z powodu ubóstwa i niepełnosprawności. Znaczną grupę osób korzystających z pomocy społecznej stanowią osoby pozostające w stałym leczeniu specjalistycznym oraz osoby bezrobotne. Poważnym problemem jest również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Bardzo często zdarza się , że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Bardzo istotnym zagadnieniem jest sprawa przemocy domowej i procedura "Niebieskie Karty". Sytuację na terenie gminy i miasta Ulanów przedstawia poniższy wykres:

Tabela 4. Ilość „ Niebieskich Kart” w latach 2022- 2024

ROK	Ilość wdrożonych Niebieskich Kart	Ilość zakończonych Niebieskich Kart
2022	25	21
2023	29	27
2024	24	7

Źródło : opracowanie własne na podstawie sprawozdań OPS w Ulanowie

Na podstawie prowadzonych Niebieskich Kart wynika , że istnieje problem agresji i przemocy w rodzinach. Coraz częściej zauważalny jest również wzrost uzależnienia wśród

młodych ludzi od internetu , gier komputerowych , telefonu komórkowego , które przedkładają kontakt z drugą osobą , przyrodą na rzecz wirtualnych kontaktów . Na skutek niewłaściwych wzorców wyniesionych ze środowiska rodzinnego , kryzysu autorytetu, zaburzona jest prawidłowa komunikacja między rodzicami a dziećmi oraz w środowisku rówieśniczym.

Wśród czynników , które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową rodziny , brak stabilizacji zawodowej i materialnej , niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci , niski poziom kulturalny , intelektualny oraz moralny dorosłych , a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców , przemoc.

Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężaniu istniejących dysfunkcji . Szukając próby pomocy dziecku , uwagę należy skupić nie tylko na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci.

W związku z tym bardzo ważną rolę w wychodzeniu z trudnej sytuacji życiowej rodziny może pełnić asystent rodziny , którego zadaniem będzie podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego rodziców , pomoc w rozwiązywaniu problemów rodziny w takim stopniu aby wychowujące się w rodzinie dzieci miały warunki do bezpiecznego życia i wszechstronnego rozwoju.

W Gminie i Mieście Ulanów wsparciem asystenta rodziny w latach 2022- 2024 objętych było :

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2022- 2024

ROK	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2022	8
2023	6
2024	8

Źródło : opracowanie własne na podstawie sprawozdań OPS Ulanów

Tabela 6. Liczba dzieci z podziałem na oddziały rok 2024 i porównanie do 2023 , 2022

Przedszkola i oddziały przedszkolne			
Nazwa placówki	2022/2023	2023/2024	2024/2025
	Liczba dzieci (oddziały)	Liczba dzieci (oddziały)	Liczba dzieci (oddziały)
Publiczne Przedszkole w Ulanowie	88(4)	82(4)	88(4)
Oddział przedszkolny w PSP Kurzyna Średnia	49(2)	50(2)	41(2)
Oddział przedszkolny w PSP Wólka Tanewska	30(2)	35(2)	33(2)
Oddział przedszkolny w PSP Bieliny	29(2)	28(2)	27(2)
Oddział przedszkolny w PSP Dąbrówka	5(1)	3(1)	5(1)

Razem:	201(11)	198(11)	194(11)
--------	---------	---------	---------

Źródło: raport o stanie Gminy Ulanów za 2024 rok

V. RODZINA WSPIERAJĄCA

Innym rodzajem wsparcia rodziny problemowej jest rodzina wspierająca. Rodzina wspierająca może zapewnić pomoc rodzinie wymagającej przezwyciężenia kryzysu, a jej zadaniem jest pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Udzielane wsparcie daje możliwość dzielenia się doświadczeniem i pozytywnym przykładem. Rodzina powołana do pełnienia tej funkcji może pochodzić z bezpośredniego otoczenia. Ustanawia ją Wójt /Burmistrz / Prezydent właściwy ze względu na miejsce zamieszkania po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego wywiadu. Niestety trudno jest pozyskać rodzinę wspierającą i na terenie Gminy Ulanów nie została ustanowiona żadna rodzina wspierająca. Burmistrz Gminy i Miasta Ulanów i Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie podejmować będą działania mające na celu pozyskania rodzin do funkcji rodziny wspierającej jak również promowanie i upowszechnianie wsparcia udzielanego przez rodziny wspierające. Działania mające na celu pozyskanie rodzin wspierających będą miały charakter ciągły, a rodziny chętne do pełnienia funkcji rodziny wspierającej mogą zgłaszać swoją kandydaturę do Ośrodka Pomocy Społecznej w Ulanowie.

VI. WYKAZ DZIECI Z TERENU GMINY I MIASTA ULANÓW UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ ODPLATNOŚĆ ZA POBYT.

Tabela 7. Wysokość środków wydatkowanych z budżetu gminy na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2022 - 2024

Rok	Liczba umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej /placówce opiekuńczo wychowawczej	Kwota odpłatności w zł.
2022	11	52 958,21
2023	11	124 093,38
2024	11	213 388,77

Znaczny wzrost kosztów poniesionych przez Gminę Ulanów na współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w pieczy wynika z faktu, że coraz większa liczba dzieci w pieczy zastępczej przebywa powyżej dwóch lat, co wiąże się ze współfinansowaniem opieki i wychowania każdego z dzieci ze strony gminy na poziomie 50%.

Z analizy wyżej wymienionych danych jednoznacznie wynika, że wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są ważne ze względów zarówno społecznych, jak i ekonomicznych. Pozwoli to na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

VII. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedno z kluczowych narzędzi diagnostycznych wykorzystywanych przy planowaniu i realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026–2028. Jej celem jest kompleksowa ocena potencjału gminy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz funkcjonowania systemu pieczy zastępczej, z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych, organizacyjnych i społecznych. Analiza pozwala na identyfikację zasobów i rozwiązań, które sprzyjają skutecznemu udzielaniu pomocy (mocne strony), jak również obszarów wymagających poprawy lub dodatkowego wsparcia (słabe strony). Umożliwia również rozpoznanie czynników zewnętrznych, które mogą wzmacniać działania gminy (szanse), oraz zagrożeń, które mogą utrudniać realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przeprowadzona diagnoza stanowi podstawę do wyznaczenia realistycznych, adekwatnych i odpowiedzialnych kierunków interwencji w ramach Programu. Analiza SWOT odzwierciedla aktualną sytuację społeczną gminy, dostępne zasoby instytucjonalne, kompetencje kadry oraz funkcjonujący system współpracy międzyinstytucjonalnej. Uwzględnia także uwarunkowania demograficzne, ekonomiczne i organizacyjne, które wpływają na kondycję rodzin z terenu gminy Ulanów.

Wyniki analizy pozwalają na racjonalne planowanie działań profilaktycznych, interwencyjnych i reintegracyjnych, a także na dostosowanie form wsparcia do rzeczywistych potrzeb mieszkańców. Identyfikacja mocnych stron oraz szans sprzyja wzmacnianiu istniejących rozwiązań i rozwijaniu nowych form pomocy, natomiast rozpoznanie słabych stron i zagrożeń umożliwia podejmowanie działań zaradczych, minimalizujących ich wpływ na funkcjonowanie systemu wspierania rodziny.

Analiza SWOT stanowi zatem istotny element Programu, zapewniający jego strategiczny, realistyczny i efektywny charakter oraz umożliwiający budowanie spójnej, interdyscyplinarnej i odpowiedzialnej polityki wsparcia rodzin w Gminie Ulanów.

ANALIZA SWOT – SYSTEM WSPIERANIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ W GMINIE ULANÓW

I. Mocne strony (S – Strengths)

Mocne strony odzwierciedlają zasoby, kompetencje oraz funkcjonujące rozwiązania, które wspierają skuteczność działań pomocowych w gminie.

1. Funkcjonujący Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej

- Umożliwia szybką, skoordynowaną reakcję na przypadki przemocy domowej.
- Integruje działania instytucji: OPS, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów i organizacji pozarządowych.

- Zapewnia przepływ informacji i tworzenie indywidualnych planów pomocy.
- Wzmacnia formalne mechanizmy ochrony rodzin i dzieci.

2. Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników OPS

- Pracownicy socjalni posiadają szczegółową wiedzę o rodzinach, ich zasobach i trudnościach.
- Dobry kontakt ze społecznością lokalną wspiera wczesną identyfikację problemów.
- Umożliwia trafne kierowanie wsparcia i szybką reakcję na sytuacje kryzysowe.
- Ugruntowana pozycja OPS buduje zaufanie mieszkańców do instytucji.

3. Wypracowany system współpracy międzyinstytucjonalnej

- Prawidłowo funkcjonujące:
 - Zespół Interdyscyplinarny,
 - grupy diagnostyczno–pomocowe,
 - Asystent Rodziny
- Działania różnych instytucji uzupełniają się, zamiast dublować.
- Istnieją ustalone procedury postępowania oraz kanały komunikacji.
- Kompleksowość wsparcia – od diagnozy, przez interwencję, po reintegrację rodziny.

4. Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny

- Asystent rodziny, pracownicy socjalni i specjaliści posiadają kompetencje do pracy w trudnych sytuacjach rodzinnych.
- Regularne szkolenia i kursy, wsparcie doradcze podnoszą jakość pracy.
- Pracownicy posiadają praktyczne umiejętności prowadzenia rozmów motywujących, mediacji i interwencji kryzysowych.
- Stabilny zespół wzmacnia ciągłość i skuteczność działań pomocowych.

5. Rozwój systemu wsparcia rodzin

- Dostępność miejsc opieki nad dziećmi.
- Możliwość prowadzenia działań profilaktycznych i opiekuńczo–wychowawczych w środowisku lokalnym.
- Wsparcie dla rodziców poprzez odciążenie ich w obowiązkach i umożliwienie kontaktu ze specjalistami.

II. Słabe strony (W – Weaknesses)

Słabe strony obejmują bariery wewnętrzne, niewystarczające zasoby oraz braki w infrastrukturze lub organizacji pracy.

1. Ograniczone zasoby kadrowe i finansowe

- Ograniczenia budżetowe na działania profilaktyczne, szkolenia i specjalistów.
- Trudności w realizacji wszystkich zadań wynikających z ustawy.

2. Wysoki poziom obciążenie pracowników OPS

- Pracownicy obsługują wiele spraw jednocześnie, co ogranicza możliwość intensywnej pracy z rodziną.
- Wypalenie zawodowe i stres utrudniają utrzymanie stabilności kadry.

3. Niska świadomość społeczna dotycząca dostępnych form pomocy

- Rodziny często zgłaszają się dopiero w zaawansowanym kryzysie.
- Obawy przed „instytucjonalną ingerencją” mogą hamować podjęcie współpracy.
- Ograniczona znajomość roli asystenta rodziny i systemu pieczy zastępczej.

4. Ograniczenia infrastrukturalne

- Zbyt mała baza lokalowa dla nowych form wsparcia rodzin.
- Problemy transportowe w przypadku rodzin z sołectw bardziej oddalonych od OPS.

5. Braki w systemach informatycznych

- Brak jednego, wspólnego narzędzia do wymiany informacji między instytucjami.
- Duża część dokumentacji prowadzona jest w formie papierowej.
- Utrudnia to szybkie reagowanie i analizę przypadku.

6. Trudności w pracy z rodzinami wieloproblemowymi

- Ograniczone możliwości zapewnienia intensywnego, długofalowego wsparcia.
- Niska motywacja rodzin w kryzysie utrudnia realizację planów.
- Trudności w reintegracji rodzin po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

III. Szanse (O – Opportunities)

Szanse to czynniki zewnętrzne, które mogą wzmocnić system wsparcia rodziny.

1. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych (UE, rząd, województwo)

- Programy: FERS, EFS+, budżet województwa, Fundusz Przeciwdziałania Przemocy,
- Finansowanie nowych usług, zatrudniania asystentów, terapii i programów profilaktycznych.

2. Rozwój usług środowiskowych i profilaktycznych

- Tworzenie placówek wsparcia dziennego.
- Rozszerzenie programów edukacyjnych, konsultacji specjalistycznych.
- Większe możliwości pracy z rodzinami w środowisku.

3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

- NGO mogą prowadzić zajęcia dla dzieci, grupy wsparcia, terapię, wolontariat.
- Współpraca zmniejsza obciążenie OPS, zwiększając jednocześnie wachlarz usług.

4. Rozwój programów profilaktycznych i społecznych na poziomie województwa i powiatu

- Programy takie jak „Samorząd dla Rodziny”, programy przeciwdziałania przemocy domowej, programy aktywizacji społecznej.
- Możliwość korzystania z szkoleń, narzędzi diagnostycznych i wsparcia metodycznego.

5. Rozwój pieczy zastępczej w powiecie

- Nowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zwiększają możliwości umieszczeń.
- Ułatwia to szybkie zabezpieczenie dzieci w sytuacji kryzysowej.

6. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej

- Wolontariat, rodziny wspierające, partnerstwa z parafiami i szkołami.
- Budowanie pozytywnego obrazu instytucji pomocowych.

IV. Zagrożenia (T – Threats)

Zagrożenia to czynniki zewnętrzne, które mogą utrudnić prawidłowe funkcjonowanie systemu.

1. Zmiany legislacyjne i finansowe

- Ryzyko ograniczenia środków na zadania gminy.
- Zwiększanie zadań przy jednoczesnym braku dodatkowego finansowania.
- Niestabilność przepisów może powodować chaos organizacyjny.

2. Wzrost liczby rodzin z problemami opiekuńczo–wychowawczymi

- Pogarszająca się sytuacja ekonomiczna rodzin.
- Rosnąca liczba przypadków przemocy, uzależnień i problemów psychicznych.
- Wzrost zapotrzebowania na usługi przy braku zwiększenia kadr.

3. Trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych pracowników

- Niskie wynagrodzenia w OPS w porównaniu z innymi sektorami.
- Rosnąca rotacja kadr, wypalenie zawodowe.
- Braki specjalistów (psychologów, terapeutów, asystentów rodziny).

4. Bariery mentalne i społeczne rodzin

- Niechęć do współpracy, obawa przed instytucjami, stygmatyzacja.
- Utrudnia prowadzenie pracy środowiskowej i budowanie planów naprawczych.
- Opór wobec pracy asystenta rodziny.

5. Problemy demograficzne i migracyjne

- Migracje zarobkowe rodziców, rozdzielanie rodzin, zjawisko pól sieroctwa.
- Odpływ młodych mieszkańców – osłabienie lokalnych więzi rodzinnych i sąsiedzkich.

6. Ryzyko pogłębiania się ubóstwa i wykluczenia społecznego

- Zwiększone zapotrzebowanie na świadczenia socjalne.
- Wzrost trudności wychowawczych w rodzinach dotkniętych kryzysem ekonomicznym.

Podsumowanie SWOT – kluczowe wnioski dla Programu

1. Gmina posiada solidne zasoby instytucjonalne, kadrowe i organizacyjne (Zespół Interdyscyplinarny, współpraca międzyinstytucjonalna, doświadczona kadra).
2. Największe bariery dotyczą niedostatecznych zasobów finansowych, obciążenia pracowników oraz braków infrastrukturalnych.
3. Duże możliwości rozwoju daje pozyskiwanie środków zewnętrznych, rozwój usług środowiskowych i współpraca z NGO.
4. Największe zagrożenia to: zmiany systemowe, rosnąca liczba rodzin w kryzysie oraz trudności w pozyskaniu kadry.

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Program Wsparcia Rodziny w Gminie i Mieście Ulanów na lata 2026–2028 skierowany jest do rodzin zamieszkujących na terenie Gminy i Miasta Ulanów, które wymagają wsparcia w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz w przezwyciężaniu trudności wpływających na ich funkcjonowanie. Podstawą identyfikacji rodzin wymagających pomocy jest definicja rodziny zawarta w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którą rodziną są „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Definicja ta obejmuje różnorodne formy życia rodzinnego, niezależnie od tego, czy występuje między członkami więź formalna lub pokrewieństwo. Oznacza to, że za rodzinę uznaje się wszystkie osoby funkcjonujące we wspólnym gospodarstwie domowym i pozostające ze sobą w realnej relacji opiekuńczej, emocjonalnej lub ekonomicznej.

Rodzina stanowi podstawowe i najważniejsze środowisko życia oraz rozwoju jednostki. To w rodzinie dziecko otrzymuje pierwsze doświadczenia społeczne, emocjonalne i wychowawcze, a rodzice oraz opiekunowie są odpowiedzialni za kształtowanie jego postaw, wartości, kompetencji społecznych i umiejętności radzenia sobie z wyzwaniami życia codziennego. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny, oparte na stabilności emocjonalnej, odpowiedzialnym wypełnianiu ról oraz zapewnieniu adekwatnych warunków materialnych, stanowi fundament rozwoju dzieci oraz budowania ich przyszłej samodzielności.

W sytuacjach, gdy rodzina przeżywa trudności, działania podejmowane w ramach Programu mają na celu zarówno zaspokajanie bieżących potrzeb bytowych, jak i wzmacnianie potencjału oraz zasobów rodziny. Obejmują one pracę nad rozwijaniem kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, wspieranie w rozwiązywaniu problemów, budowanie odpowiedzialności oraz przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym. Kluczowym celem interwencji jest zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, stabilnych warunków życia oraz możliwości harmonijnego rozwoju, a także zapobieganie konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Program ma charakter powszechny i jest skierowany do wszystkich rodzin zamieszkałych na terenie Gminy i Miasta Ulanów. Jednocześnie, ze względu na charakter zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, szczególną uwagę kieruje się do rodzin:

- **zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej**, u których stwierdzono problemy opiekuńczo-wychowawcze, bytowe, zdrowotne, środowiskowe lub inne czynniki ryzyka,
- **w których ograniczono lub pozbawiono rodziców władzy rodzicielskiej**, a które wymagają wsparcia w odbudowaniu kompetencji i reintegracji rodzinnej,
- **dysfunkcyjnych**, borykających się z wieloaspektowymi problemami, takimi jak uzależnienia, przemoc domowa, niepełnosprawność, choroba psychiczna, długotrwałe bezrobocie czy izolacja społeczna,
- **przeżywających chwilowe lub długotrwałe trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych**, wymagających wsparcia specjalistów lub pracy asystenta rodziny.

Program obejmuje również dzieci i młodzież wychowującą się w rodzinach zagrożonych kryzysem, dzieci korzystające z placówek wsparcia dziennego oraz rodziny korzystające ze wsparcia w ramach procedury „Niebieskie Karty” i współpracy Zespołu Interdyscyplinarnego.

Celem działań jest stworzenie systemu lokalnego wsparcia, który w sposób skoordynowany, interdyscyplinarny i dostosowany do potrzeb mieszkańców umożliwi rodzinom pokonywanie trudności, wzmacnianie kompetencji oraz zapewni bezpieczeństwo dzieciom, wspierając ich rozwój i zapobiegając konieczności ingerencji w postaci pieczy zastępczej.

X. CEL GŁÓWNY

Celem głównym Programu Wspierania Rodziny w Gminie i Mieście Ulanów na lata 2026–2028 jest wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także rozwój spójnego i zintegrowanego systemu wsparcia, który opiera się zarówno na profilaktyce, jak i skutecznej interwencji.

System ten ma umożliwiać wczesne identyfikowanie sytuacji kryzysowych, kompleksową pomoc rodzinom doświadczającym trudności oraz stwarzanie stabilnych warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci.

X. CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego

Celem jest przeciwdziałanie ubóstwu, wykluczeniu społecznemu i negatywnym skutkom kryzysów ekonomicznych poprzez zapewnienie rodzinom wsparcia materialnego i usługowego. Stabilizacja socjalna jest jednym z kluczowych czynników wpływających na możliwość prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Obejmuje to m.in.:

- pomoc finansową i rzeczową adekwatną do potrzeb,
- dostęp do świadczeń rodzinnych, wychowawczych i alimentacyjnych,
- wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej,
- działania na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych i bytowych,
- kierowanie do specjalistycznych porad i usług.

Celem tych działań jest zapewnienie rodzinom minimum stabilności ekonomicznej i socjalnej, umożliwiającej bezpieczne funkcjonowanie i prawidłową opiekę nad dziećmi.

2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wsparcia rodziny

Wysoka jakość wsparcia rodzin wymaga odpowiedniego zaplecza kadrowego, organizacyjnego oraz stabilnego finansowania. System wspierania rodziny powinien opierać się na profesjonalistach współpracujących w sposób interdyscyplinarny oraz na usługach dostosowanych do lokalnych potrzeb. Realizacja tego celu obejmuje:

- zapewnienie odpowiedniej liczby asystentów rodziny oraz ich ciągłego podnoszenia kwalifikacji,
- rozwijanie i utrzymywanie placówek wsparcia dziennego oraz innych form pomocy środowiskowej,
- usprawnienie współpracy między instytucjami – OPS, szkołami, policją, sądami, ochroną zdrowia i Zespołem Interdyscyplinarnym,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych i optymalne wykorzystanie budżetu gminy,
- zapewnienie narzędzi, infrastruktury i procedur niezbędnych do skutecznej pracy z rodziną.

Cel ten zakłada budowanie trwałego i profesjonalnego systemu wsparcia rodzin, który będzie zdolny szybko reagować oraz prowadzić działania pomocowe na wysokim poziomie jakości.

3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców

Celem jest wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, emocjonalnych i społecznych rodziców, aby mogli oni skutecznie i odpowiedzialnie pełnić swoje role. Obejmuje to:

- prowadzenie pracy z rodziną w jej środowisku domowym,
- rozwijanie umiejętności wychowawczych poprzez edukację, poradnictwo, konsultacje i warsztaty,
- pomoc w budowaniu prawidłowych więzi i komunikacji w rodzinie,

- wspieranie rodziców w radzeniu sobie ze stresem, kryzysami i problemami wychowawczymi,
- przeciwdziałanie zjawiskom negatywnie wpływającym na dziecko (przemoc, uzależnienia, zaniedbanie).

Działania te mają na celu umożliwienie rodzicom tworzenia bezpiecznego, stabilnego i wspierającego środowiska wychowawczego.

4. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacjach niepowodzeń położniczych

Celem jest zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia kobietom w okresie ciąży oraz rodzinom oczekującym narodzin dziecka, zwłaszcza w sytuacjach zwiększonego ryzyka. Obejmuje to m.in.:

- zapewnienie dostępu do poradnictwa medycznego, psychologicznego i socjalnego,
- wsparcie kobiet z ciążami powikłanymi, zagrożonymi lub wymagającymi szczególnej opieki,
- wsparcie kobiet i rodzin, które doświadczyły strat okołoporodowych, poronień, martwych urodzeń lub innych niepowodzeń położniczych,
- działania edukacyjne w zakresie opieki nad dzieckiem, zdrowia psychicznego i fizycznego matki,
- wczesną interwencję środowiskową oraz współpracę z ochroną zdrowia, położnymi, szkołami rodzenia i instytucjami wspierającymi rodzicielstwo.

Celem jest stworzenie bezpiecznej i otaczającej opieką przestrzeni zarówno dla kobiet w ciąży, jak i dla całej rodziny przygotowującej się do narodzin dziecka, co stanowi fundament wczesnej profilaktyki i ochrony życia rodzinnego.

XI. REALIZATORZY

Koordynatorem Programu Wspierania Rodziny w Gminie i Mieście Ulanów na lata 2026–2028 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie, który realizuje zadania we współpracy z partnerami lokalnymi i ponadlokalnymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

W ramach realizacji Programu OPS współpracuje z następującymi instytucjami:

Instytucje samorządowe i administracja lokalna

- Urząd Gminy i Miasta w Ulanowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ulanowie
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie i Mieście Ulanów
- Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej (zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

Służby porządku publicznego i wymiar sprawiedliwości

- Posterunek Policji w Ulanowie
- Sąd Rejonowy w Nisku – Wydział Rodzinny i Nieletnich
- Prokuratura Rejonowa w Nisku

Placówki oświatowe

- Zespół Szkolno–Przedszkolny w Ulanowie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Wólce Tanewskiej
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Bielinach
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Kurzynie Średniej
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrówce

Ochrona zdrowia i pomoc specjalistyczna

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ulanowie
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kurzynie Średniej
- Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Nisku
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Nisku
- Podmioty lecznicze udzielające świadczeń ginekologiczno–położniczych i pediatrycznych

Instytucje wsparcia społecznego i rynku pracy

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem
- Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

Sektor pozarządowy i inne podmioty współpracujące

- Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny, dziecka i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Kościoły i związki wyznaniowe w zakresie działań wspierających rodziny (*często wspierają poradnictwo rodzinne i pomoc rzeczową*)
- Podmioty ekonomii społecznej i wolontariat lokalny

XII. ZADANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Harmonogram realizacji programu przedstawia poniższa tabela:

Zadanie i działania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego			
a) udzielenie pomocy finansowej , rzeczowej znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie	Działanie ciągłe w okresie 2026 - 2028	Środki własne , środki zewnętrzne
b) świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu „ Posiłek w szkole i w domu „ na lata 2024 - 2028	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie	Działanie ciągłe w okresie 2026 - 2028	Środki własne , środki zewnętrzne
c) monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- placówki oświatowe, - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ulanowie - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kuzynie Średniej	Działanie ciągłe w okresie 2026 - 2028	Środki własne , środki zewnętrzne
d) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ulanowie , - Zespół Interdyscyplinarny w Ulanowie , - Posterunek Policji w Ulanowie - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku	Działanie ciągłe w okresie 2026 -2028	Środki własne , środki zewnętrzne
d) poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników OPS i poradnie specjalistyczne	-Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie , - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku	Działanie ciągłe w okresie 2026 - 2028	Środki własne , środki zewnętrzne
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich , organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny			
a) finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie	Działanie ciągłe w okresie 2026 -2028	Środki własne , środki zewnętrzne

rodziny i systemie pieczy zastępczej			
b) zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie	Działania ciągłe w okresie 2026 - 2028	Środki własne i środki zewnętrzne
c) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz rozpropagowanie miejsc gdzie można uzyskać pomoc	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku, - Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie - Posterunek Policji w Ulanowie	Działanie ciągłe w okresie 2026 -2028	Środki własne , środki zewnętrzne
d)wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom poprzez prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego	Gminne Centrum Kultury w Ulanowie, - Zespół Szkolno – Przedszkolny w Ulanowie , -Publiczna Szkoła Podstawowa w Bielinach, - Publiczna Szkoła Podstawowa w Wólce Tanewskiej - Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrówce, -Publiczna Szkoła Podstawowa w Kurzynie Średniej	Działanie ciągłe w okresie 2026 - 2028	Środki własne , środki zewnętrzne
e)współpraca z kuratorami sądowymi , policją szkołami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku - Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie -Zespół Interdyscyplinarny w Ulanowie - Posterunek Policji w Ulanowie	Działanie ciągłe w okresie 2026 -2028	Środki własne , środki zewnętrzne
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców			
a)szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	-Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie	Działanie ciągłe w okresie 2026-2028	Środki własne , środki zewnętrzne

	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku		
b)kierowanie osób uzależnionych na leczenie	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ulanowie	Działanie ciągłe w okresie od 2026-2028	Środki własne , środki zewnętrzne
c)przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	-Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie -Sąd Rejonowy w Nisku	Działanie ciągłe w okresie od 2026 - 2028	Środki własne, środki zewnętrzne
d)działania Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin w których występuje problem przemocy	-Zespół Interdyscyplinarny w Ulanowie -Posterunek Policji w Ulanowie -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku -Sąd Rejonowy w Nisku -Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ulanowie -	Działanie ciągłe w okresie od 2026 - 2028	Środki własne , środki zewnętrzne

XIII WSKAŹNIKI PROGRAMU

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego

a) Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych pomocą finansową (rocznie)
- liczba rodzin objętych pomocą rzeczową (rocznie)
- wartość udzielonej pomocy finansowej (zł/rok)
- liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych

b) Świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

Wskaźniki:

- liczba dzieci korzystających z programu (rocznie)
- liczba wydanych posiłków

- procent dzieci z rodzin dysfunkcyjnych objętych dożywianiem
- liczba placówek uczestniczących w programie

c) Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci

Wskaźniki:

- liczba dzieci objętych monitoringiem
- liczba zebranych opinii/zaświadczeń z placówek edukacyjnych i zdrowotnych
- liczba interwencji wynikających z monitoringu
- liczba spotkań/ konsultacji z rodzicami dotyczących problemów dziecka

d) Motywowanie członków rodziny do działań naprawczych (np. terapia)

Wskaźniki:

- liczba osób skierowanych na terapię
- liczba osób, które rozpoczęły terapię
- liczba działań profilaktycznych i interwencyjnych Zespołu Interdyscyplinarnego
- liczba zgłoszeń dotyczących przemocy domowej, które objęto wsparciem

d) Poradnictwo i praca socjalna

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną
- liczba udzielonych porad specjalistycznych
- liczba sporządzonych planów pomocy rodzinie
- liczba wizyt pracowników socjalnych w środowisku

2. Zapewnienie zasobów dla systemu wspierania rodziny

a) Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny

Wskaźniki:

- liczba zatrudnionych asystentów rodziny
- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta
- średnia liczba rodzin prowadzonych przez jednego asystenta

b) Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Wskaźniki:

- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z terenu gminy
- poniesione koszty współfinansowania (zł/rok)
- liczba spotkań z rodzinami biologicznymi w celu reintegracji

c) Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego i promocja miejsc wsparcia

Wskaźniki:

- liczba dostępnych form poradnictwa (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego)
- liczba osób korzystających z poradnictwa
- liczba działań informacyjnych (ulotki, plakaty, kampanie)
- liczba zgłoszeń do instytucji pomocowych po działaniach informacyjnych

d) Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego (formy wsparcia dziennego)

Wskaźniki:

- liczba dzieci korzystających z form wsparcia dziennego
- liczba zajęć / warsztatów / wydarzeń zorganizowanych w ciągu roku
- liczba instytucji zaangażowanych w działania
- liczba godzin zajęć opiekuńczo-wychowawczych zrealizowanych w roku

e) Współpraca z kuratorami, policją, szkołami (profilaktyka)

Wskaźniki:

- liczba wspólnych spotkań / porad interdyscyplinarnych
- liczba wspólnych działań profilaktycznych (prelekcje, kampanie, zajęcia)
- liczba rodzin objętych koordynacją międzyinstytucjonalną
- liczba interwencji przeprowadzonych wspólnie z policją lub kuratorem

3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców biologicznych

a) Szczegółowe rozpoznanie sytuacji rodzin przeżywających trudności

Wskaźniki:

- liczba dokonanych diagnoz sytuacji rodziny
- liczba rodzin objętych indywidualnym planem pomocy
- liczba przeprowadzonych wizyt środowiskowych

b) Kierowanie osób uzależnionych na leczenie

Wskaźniki:

- liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe
- liczba osób, które podjęły terapię
- liczba posiedzeń komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- liczba przypadków przemocy związanych z uzależnieniem, wobec których podjęto działania

c) Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta
- liczba opracowanych i realizowanych planów pracy z rodziną
- liczba ukończonych procesów pracy z rodziną zakończonych poprawą sytuacji

d) Działania Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin dotkniętych przemocą

Wskaźniki:

- liczba założonych Niebieskich Kart
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego
- liczba rodzin objętych procedurą NK
- liczba interwencji w środowisku dotkniętym przemocą
- liczba skierowań do specjalistów (psycholog, psychiatra, lekarz)

XIV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 są:

1. **Środki własne gminy**, w tym:
 - a) środki zaplanowane w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Ulanowie na realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Wspierania Rodziny,
 - b) środki zabezpieczone w budżecie gminy na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz na inne zadania ustawowe.
2. **Dotacje z budżetu państwa**, przekazywane na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym na:
 - dofinansowanie pracy asystentów rodziny,
 - dofinansowanie zadań realizowanych przez OPS,
 - programy rządowe, m.in. program „Posiłek w szkole i w domu”.
3. **Środki pozabudżetowe**, w tym:
 - środki z programów unijnych i funduszy europejskich,
 - środki z funduszy celowych (np. Fundusz Przeciwdziałania Przemocy Domowej),
 - środki pochodzące z projektów realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
 - środki z innych zewnętrznych programów wsparcia.

XV. EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

W wyniku realizacji działań zaplanowanych w Programie oczekuje się osiągnięcia następujących efektów:

1. **Poprawy sytuacji finansowej rodzin wychowujących dzieci**, poprzez wsparcie materialne, pomoc żywnościową i świadczenia socjalne.

2. **Zwiększenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców**, dzięki pracy socjalnej, poradnictwu specjalistycznemu, terapii oraz szkoleniom.
3. **Podniesienia świadomości mieszkańców o możliwych formach wsparcia**, dzięki upowszechnianiu informacji i działaniach edukacyjnych.
4. **Zwiększenia skuteczności udzielanej pomocy**, poprzez integrację działań instytucji wspierających rodzinę i rozwój współpracy interdyscyplinarnej.
5. **Wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa socjalnego**, w tym bezpieczeństwa w sytuacjach kryzysowych.
6. **Ograniczenia negatywnych zachowań i dysfunkcji rodzinnych**, poprzez działania profilaktyczne, interwencyjne oraz rozwój systemowych form wsparcia dla dzieci i rodzin.

XVI. EWALUACJA, MONITORING I OCENA PROGRAMU

Ewaluacja Programu obejmuje:

- ocenę skuteczności realizowanych zadań,
- ocenę stopnia osiągania zakładanych wskaźników produktu i rezultatu,
- analizę adekwatności zastosowanych działań w stosunku do potrzeb rodzin.

Monitoring prowadzony będzie w sposób ciągły i obejmie zbieranie oraz analizę danych dotyczących realizowanych działań. Pozwoli to na:

- identyfikację pojawiających się nowych problemów,
- ocenę efektywności podejmowanych interwencji,
- wprowadzanie ewentualnych zmian usprawniających działania,
- planowanie dalszych kierunków polityki wspierania rodziny w gminie.

Realizatorzy zadań wymienieni w Programie mają obowiązek przekazywania Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Ulanowie informacji oraz danych niezbędnych do sporządzania sprawozdań rocznych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie pełni funkcję instytucji **koordynującej** realizację Programu oraz odpowiedzialnej za:

- gromadzenie danych,
- przygotowywanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu,
- analizę efektywności działań,
- przedstawianie wniosków Burmistrzowi Gminy i Radzie Miejskiej.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **Burmistrz do dnia 31 marca każdego roku** składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją tych zadań.

XVII. OCZEKIWANE REZULTATY

Oczekiwanymi rezultatami realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ulanów w latach 2026–2028 są:

1. **Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności**, w tym zwiększenie ich zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. **Zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego rodzin dysfunkcyjnych**, szczególnie dotkniętych problemem przemocy domowej lub uzależnień.
3. **Wzmocnienie współpracy rodziców z instytucjami**, co wpłynie na zwiększenie szans powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
4. **Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form pomocy**, co przełoży się na szybsze reagowanie na kryzysy rodzinne.
5. **Rozwój i trwałe wzmocnienie współpracy instytucji, podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych** w obszarze wspierania dziecka i rodziny.

XVIII. PODSUMOWANIE

Działania zaplanowane w Programie stanowią kompleksowy i systemowy zestaw instrumentów wsparcia przeznaczonych dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Mają one umożliwić rodzinom:

- odbudowanie poczucia sprawczości,
- odzyskanie stabilności życiowej,
- powrót do prawidłowego wypełniania ról i obowiązków rodzicielskich,
- zapobieganie dalszej degradacji funkcjonowania rodziny.

Skuteczna realizacja Programu będzie możliwa wyłącznie dzięki ścisłej współpracy instytucji i podmiotów odpowiedzialnych za wspieranie dziecka i rodziny oraz aktywnej postawie samych rodzin. Stopień osiągnięcia celów Programu zależy w dużej mierze od zaangażowania rodziców i ich gotowości do podejmowania działań na rzecz poprawy sytuacji rodzinnej.